

Locatiedocument Engelandlaan
29-9-2022

Cohort Programma van toetsing en afsluiting

Gemengde en theoretische leerweg vmbo 3 en 4

Scholengemeenschap,
voor *onderwijs dat zin geeft*,
voor
vmbo
havo
atheneum
gymnasium

Bezoekadres:
Engelandlaan 3
9501 AR Stadskanaal

0599 69 24 00
eng@ubboemmius.nl

Inhoud

1. Vooraf	4
2. Inleiding	5
2.1 Leerweg en sector	5
3. Het examen is begonnen!.....	5
3.1 Schoolexamen – Examenvakken – Centraal examen	5
3.2 Examendossier	6
3.3 Examenreglement	6
3.4 Toetsen en Toetsregels.....	6
3.5 Inhalen	7
3.6 Herkansen van examenvakken	7
3.7 Herexamen maatschappijleer.....	7
3.8 Over van klas 3 naar klas 4	7
3.9 Zak-slaagregeling	8
3.10 Vrijstelling bij zittenblijven.....	8
3.11 Maatwerk PTA	9
3.12 Praktische opdrachten.....	9
3.13 Handelingsdelen.....	9
3.14 Rekenen	9
3.15 Profielwerkstuk	9
3.16 Extra vak in klas 4	10
4. Het vak PTA algemene leerstof en werkwijzen	10
4.1 Vak PTA	10
4.2 Algemene leerstof.....	10
4.3 Werkwijzen	11
5. Bijlage: vak PTA's.....	11

1. Vooraf

Je bent toegelaten tot de bovenbouw van het vmbo. Dat betekent dat in klas 3 soms al een deel en in klas 4 alle cijfers meetellen voor het examen. Alle cijfers voor alle vakken in klas 3 tellen mee voor de overgang naar klas 4. In klas 3 maak je een start met je examen en in klas 4 begint het eigenlijke examen.

In het PTA zijn regelingen en afspraken opgenomen die van belang zijn voor de bovenbouw. Meer praktische zaken als ziekmelden, te laat komen en gebruik van mobiele telefoon staan beschreven in de vestigingsgids die op de website geplaatst is. Soms wordt er verwezen naar een andere tekst, bijv. het Examenreglement. Dit reglement wordt zo snel mogelijk, in ieder geval voor 1 oktober, gepubliceerd op de website.

Ik wens je veel succes toe in klas 3 en in klas 4.

Dhr. J. Stelling
Teamleider vmbo gl/tl

2. Inleiding

2.1 Leerweg en sector

Aan het einde van klas 2 heb je gekozen voor een praktijkgericht vak: Dienstverlening & Producten of Technologie & Toepassing. Bij beide richtingen horen een aantal verplichte en een aantal keuzevakken. In klas 4 leggen de leerlingen in examen af in zes AVO vakken en in een praktijkgericht vak. Leerlingen die instromen van havo 3 in TL 4 volgen 6 theorievakken.

3. Het examen is begonnen!

3.1 Schoolexamen – Examenvakken – Centraal examen

Het VMBO-examen is verdeeld over klas 3 en 4 in vier perioden:

Klas 3	P1, P2, P3 en P4	Schoolexamen
Klas 4	P1, P2 en P3	Schoolexamen
Klas 4	P4	Centraal examen

Klas 3

In klas 3 volg je nog bijna alle vakken. Het is afhankelijk van de richting die je gekozen hebt welke vakken je volgt.

KCKV is een nieuw vak dat alleen in klas 3 wordt gegeven. Dit vak telt mee voor de zak-slaagregeling. Je moet dit vak met voldoende of goed afsluiten om te kunnen slagen.

In de vak PTA's staat vermeld of de cijfers (of een deel) meetellen voor de overgang naar klas 4.

Maatschappijleer is ook een nieuw vak. Dit vak sluit je aan het einde van klas 3 af. Het eindcijfer telt mee de zak-slaag regeling voor het examen.

Klas 4

Het examen bestaat uit een School Examen (SE) en Centraal Examen (CE).

De cijfers voor je School Examen tellen voor 50% mee bij het vaststellen van het eindcijfer. De andere 50% haal je op het Centraal Examen.

Het School Examen hoort af te zijn 10 dagen voor je aan het Centraal Examen begint.

De Centraal Schriftelijke Examens beginnen op donderdag 11 mei 2023.

3.2 Examendossier

Je werkt twee schooljaren aan je School Examen. Alle cijfers en beoordelingen worden door de school bijgehouden in het examendossier van de school.

Na iedere periode krijg je een rapport. Op één decimaal nauwkeurig wordt doorgegeven hoe je er voor staat.

Niet alle cijfers tellen even zwaar mee! In het vak PTA staat hoe zwaar een toets weegt.

Let op de bijzondere regel met betrekking tot het eindrapport: je ouders moeten met die cijfers akkoord gaan. Als ze binnen drie werkdagen na de uitreiking van dat rapport geen bezwaar maken tegen de resultaten, dan worden deze definitief vastgesteld (Examenreglement, art. 21a).

3.3 Examenreglement

Het een examenreglement wordt voor 1 oktober 2022 op de website geplaatst. Het is een officieel document. Het gaat over het School Examen én het Centraal Schriftelijk Examen. Je kunt er alles in lezen over de organisatie: regels voor toetsen, werkstukken, opdrachten en handelingsdelen. Je vindt er de regels over de behandeling van klachten en de regels over herkansing.

Er staan ook maatregelen in die genomen kunnen worden als je je niet aan de regels houdt: fraude, absentie zonder een geldige reden, te laat of niet inleveren van werkstukken enz.

3.4 Toetsen en Toetsregels

Over de hele examenperiode krijg je toetsen. Je kunt in je vak PTA zien in welke periode de toetsen zijn. De toetsen worden met de klas afgesproken en vermeld in Magister. In principe wordt er één toets en maximaal twee toetsen per dag afgenomen.

In klas 4 zijn aan het eind van elke periode een aantal toetsdagen gepland. Klas 3 heeft in ieder geval aan het einde van periode 4 een toetsweek. Je komt dan alleen op school voor het maken van toetsen en hebt de rest van de dag tijd om je toetsen voor te bereiden.

We geven hieronder een opsomming van de belangrijkste regels die met toetsen te maken hebben.

- * Als je te laat bent, mag je de toets nog wel maken maar je krijgt geen extra tijd. Als er een geldige reden is waarom je te laat bent, wordt dat beoordeeld door de teamleider. Je kunt dan een inhaaltoets krijgen.
- * Als je door ziekte of door andere omstandigheden niet in staat bent om een toets te maken, moet dat door je ouders telefonisch of schriftelijk, voor het begin van de toets, aan de teamleider worden gemeld. Je moet de toets inhalen tijdens één van de inhaalmomenten.
- * In het examenreglement staat precies wat er van je verwacht wordt bij ziekte of afwezigheid.
- * Als je langdurig door ziekte of andere omstandigheden niet op school bent geweest en veel toetsen hebt gemist, wordt er voor jou naar een oplossing gezocht.

- * In principe wordt de toets binnen 10 werkdagen door de leraar nagekeken. Je kunt bezwaar maken tegen het cijfer dat je hebt gekregen. In het examenreglement staat beschreven wat daarvoor de termijn is.
- * Na elke periode worden je ouders en jij door middel van je rapport geïnformeerd over hoe je er voor staat.
- * Aan het eind van klas 3 krijgen je ouders en jij te horen of je overgaat naar klas 4.
- * Aan het einde van periode 3 in klas 4 krijg je een rapport mee met je definitieve schoolexamencijfers.

3.5 Inhalen

Van inhalen is sprake als je met een geldige reden een toets gemist hebt.

Inhalen is een plicht, want je moet alle toetsen/opdrachten hebben gedaan! Toetsen worden ingehaald tijdens het inhaalmoment op dinsdag het 7de of donderdag het 8ste lesuur.

3.6 Herkansen van examenvakken

In klas 3 zijn er 3 herkansingsmomenten. Na periode 1, 2 en 3 mag je één toets herkansen die in het PTA als herkansbaar is aangegeven.

In klas 4 mag je één toets herkansen na P1 en P2. Ook deze toets moet volgens het PTA herkansbaar zijn aangemerkt.

Denk er om: één toets per periode; dus niet één toets per vak! Het hoogste cijfer geldt. Als je wilt herkansen, moet je dat aangeven via Magister. Ben je te laat dan heb je een kans voorbij laten gaan.

Niet elke toets is herkansbaar.

In de vak PTA's verderop in dit boekje kun je lezen of je een bepaalde toets mag overdoen.

Voor de herkansing geldt een vaste datum en tijdstip. Ben je er dan zonder geldige reden niet, dan vervalt je recht op herkansing.

3.7 Herexamen maatschappijleer

Het cijfer dat je voor het vak maatschappijleer haalt is een eindcijfer dat voor de examenuitslag meetelt! Een 7 telt mee als compensatie bij de slaagregels van het examen.

Je sluit het vak af in periode 4 van klas 3. Heb je dan op je rapport een 6 of lager, dan mag je in klas 4 een herexamen doen.

Het herexamen kan de volledige stof bevatten, of delen daarvan.

3.8 Over van klas 3 naar klas 4

Een leerling is bevorderd indien hij/zij aan onderstaande normen voldoet:

- * Er is sprake van maximaal vier tekortpunten.
- * De handelingsdelen zijn compleet en met een voldoende afgerond.
- * Voor de zeven examenvakken in klas 4 GTL geldt dat:

- alle cijfers een 6 zijn of hoger of
- er is één keer een 5 behaald en alle overige cijfers zijn een 6 of hoger of
- er is twee keer een 5 en tenminste één keer een 7 behaald of
- er is één keer een 4 behaald en tenminste één keer een 7 behaald.

Een leerling wordt besproken als onderstaande van toepassing is:

- * Er is sprake van maximaal vier tekortpunten.
- * De handelingsdelen zijn niet compleet en/of niet met een voldoende afgerond.
- * Voor de zeven examenvakken in klas 4GLTL geldt dat:
  - alle cijfers een 6 zijn of hoger of
  - er is twee keer een 5 behaald en alle overige cijfers zijn een 6 of hoger of
  - er is drie keer een 5 en tenminste één keer een 7 behaald of
  - er is één keer een 4 en één keer een 5 behaald en tenminste één keer een 7 behaald.

Een leerling wordt afgewezen indien:

- * In alle gevallen waarin de leerling niet aan bovenstaande voldoet.

3.9 Zak-slaagregeling

Je bent geslaagd als alle eindcijfers:

1. Het gemiddelde van de vakken van het Centraal Examen moet een 5,5 of hoger zijn.
2. Als de eindcijfers:
  - alleen maar zessen of hoger
  - bij één 5, maar de rest is een 6 of hoger
  - bij één 4, maar de rest is een 6 of hoger en je hebt tenminste één 7 of hoger
  - bij twee vijven, maar de rest is een 6 of hoger én je hebt tenminste één 7 of hoger.
  - geen enkel eindcijfer lager dan een 4 is. Let op: ook voor de afzonderlijke keuzevakken (D&P) moet je ten minste het eindcijfer 4 halen
3. Het eindcijfer van het vak Nederlands is een 5 of hoger.
4. Het profielwerkstuk, LO en KCKV zijn voldoende.

3.10 Vrijstelling bij zittenblijven

Voor VMBO 3 geldt de volgende regel:

- * Je ben niet vrijgesteld van de stage, je maakt ook weer een verslag.
- * Je hebt vrijstelling van de handelingsdelen voor KCKV als je dit vak in ieder geval met een voldoende hebt afgesloten.
- * Je hebt vrijstelling van het keuzevak horende bij dienstverlening en producten (D&P) als Je dit vak in ieder geval met een voldoende hebt afgesloten.
- * Je hebt vrijstelling van maatschappijleer als je dit vak in ieder geval met het eindcijfer 7.0 hebt afgesloten.

- * Vrijstelling van de handelingsdelen voor onderdelen van vakken die naar behoren of voldoende zijn afgesloten is ter beoordeling van de vaksectie.

Als je VMBO 4 voor de tweede keer doet geldt de volgende regel:

- * Je hebt vrijstelling van het profielwerkstuk (als het naar behoren is afgesloten).
- * Je hebt vrijstelling van het vak technologie en toepassing (T&T) als je dit vak in ieder geval met het eindcijfer 7.0 hebt afgesloten.
- * Je hebt vrijstelling van het keuzevak horende bij dienstverlening en producten (D&P) als je dit vak in ieder geval met een voldoende hebt afgesloten.
- * Je hebt geen vrijstelling voor het vak LO.
- * Vrijstelling van de handelingsdelen voor onderdelen van vakken die naar behoren of voldoende zijn afgesloten is ter beoordeling van de vaksectie.

3.11 Maatwerk PTA

Een leerling die instroomt in klas 4, bijvoorbeeld van havo 3, moet nog de onderdelen die in klas 3 zijn getoetst en meetellen voor het schoolexamen nog inhalen. Hiervoor is een maatwerk PTA gemaakt. De leerling ontvangt dit voor 1 oktober van het schooljaar 22-23.

3.12 Praktische opdrachten

Je moet laten zien dat je dingen kunt, dat je bepaalde vaardigheden beheerst.

Bijvoorbeeld:

- * een werkstuk maken
- * een sollicitatiebrief schrijven
- * een zakelijk telefoongesprek voeren
- * een goede maaltijd samenstellen
- * een powerpointpresentatie houden
- * materiaal verzamelen en beoordelen
- * enz. enz.

3.13 Handelingsdelen

Een aantal vakken kennen ook handelingsdelen. In de vak PTA's staat dan HD. Dat wil dan zeggen dat je een opdracht moet doen en ook voldoende moet afronden. Is het onvoldoende, dan moet het over.

3.14 Rekenen

Leerlingen klas 4 zonder wiskunde krijgen vanaf schooljaar 2022-2023 een apart schoolexamen rekenen mits ze dit in klas 3 nog niet hebben gevolgd.

3.15 Profielwerkstuk

Leerlingen in TL en GL maken een profielwerkstuk, dit is een onderdeel van het examenprogramma. Het onderwerp gaat over de opleiding/beroep die jij wilt gaan volgen. Een onderdeel van het werkstuk

is een dag meelopen op een Mbo-opleiding en een bedrijfsbezoek. Je moet minstens 20 uur aan het werkstuk besteden.

Er is een 'Handleiding profielwerkstuk'.

3.16 Extra vak in klas 4

Dat kan alleen als het roostertechisch mogelijk is. Dat betekent, dat vooraf geen rekening wordt gehouden met jouw keuze voor een extra vak. Zouden we dat wel doen, dan krijgen veel leerlingen extra tussenuren.

In de praktijk betekent een extra vak dat je bijv. twee uren van de andere vakken laat vervallen om het extra vak te kunnen volgen.

4. Het vak PTA algemene leerstof en werkwijzen

4.1 Vak PTA

In het vak PTA geeft ieder vak precies aan hoe het programma is opgebouwd:

- * alle leerstof staat beschreven
- * de leerstof is verdeeld over perioden
- * de toetsen staan aangegeven
- * en je weet de leerstof per toets
- * je leest of een toets herkansbaar is: dat wordt aangegeven met een sterretje: *

Met behulp van de vak PTA's kun je je huiswerk goed plannen, want je hebt een goed overzicht.

4.2 Algemene leerstof

Bij geschiedenis leer je andere dingen dan bij wiskunde. Bij dienstverlening & producten gaat het om weer heel andere leerstof. Maar hoe verschillend al die vakken ook zijn, er is ook sprake van 'algemene leerstof'.

In de examenprogramma's van alle vakken wordt aandacht geschonken aan de volgende zaken:

1. Een brede oriëntatie op de maatschappij waarin wij leven.
2. De ontwikkeling van een aantal schoolse vaardigheden, zoals lezen en rekenen.
3. Leren leren.
4. Communicatie.
5. Het nadenken over je eigen leren.
6. Bezig zijn met het leren met het oog op de toekomst.
7. Oriëntatie op leren en werken.

4.3 Werkwijzen

Op allerlei verschillende manieren kom je met leerstof – en met de verwerking daarvan – in aanraking. Meer informatie over onderstaande werkwijzen vind je in het eerste deel van het PTA.

- * Schriftelijke en mondelinge toetsen: in de vak PTA's komt deze toetsvorm het meest voor; als bij een toets niets vermeld staat dan gaat om deze vorm.
- * Praktische opdrachten: niet alleen het resultaat wordt beoordeeld, maar ook de manier waarop dat resultaat tot stand kwam (in het vak PTA vind je 'PO' als aanduiding).
- * Handelingsdelen: hiervoor krijg je geen cijfer; je moet het met een voldoende of 'naar behoren' afsluiten (in het vak PTA vind je een 'HD' als aanduiding).
- * Een profielwerkstuk maak je in klas 4 – als je in TL of GL zit; het is een grote praktische opdracht.

5. Bijlage: vak PTA's